2016D27635

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Financiën heeft op 29 juni 2016 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën over zijn brief van 30 mei 2016 over de Jaarrapportage 2015 van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (Kamerstuk 27 863, nr. 66).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De griffier van de commissie,
Berck

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Jaarrapportage 2015 van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) en hebben daarover nog een aantal vragen.

Samenstelling MOB

De leden van de VVD-fractie lezen dat het MOB in 2015 een zelfevaluatie heeft uitgevoerd. Daaruit is naar voren gekomen dat de samenstelling van het MOB representatief is. De leden van de fractie van de VVD zijn het daar niet mee eens. In het VVD Actieplan FinTech is daarom gepleit voor het deelnemen van de FinTech-sector aan het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer. FinTech-bedrijven spelen een steeds belangrijkere rol in het betalingsverkeer. Is de Minister bereid te regelen dat er een vertegenwoordiger namens de FinTech-sector (betalingsverkeer) met ingang van 2016 kan gaan deelnemen aan het MOB? Zo nee, waarom niet? Het zou toch logisch zijn dit te regelen, omdat het MOB als prioriteit van 2016 financiële innovatie heeft.

IBAN

In juni 2015 hebben DNB en de gezamenlijke banken op verzoek van het MOB een (tijdelijk) IBAN-omnummertool in het leven geroepen. Wat betekent de tijdelijkheid? Aangezien de leden van de fractie van de VVD nog steeds van mensen horen dat daaraan nog wel steeds behoefte bestaat.

Goede doelen maken gebruik van korte rekeningnummers, zoals Giro 555 voor de samenwerkende hulporganisaties. Na ampel beraad met de goede doelenorganisaties, in nauw overleg met de Minister, zal DNB voorshands geen prioriteit geven aan handhaving. De leden van de fractie van de VVD zijn daar content mee en gaan ervan uit dat de korte rekeningnummers dus gewoon gehandhaafd blijven. Klopt dat? Zo nee, waarom niet? Waarom kan er niet een permanente regeling komen dat de korte nummers kunnen worden gehandhaafd? In hoeverre is het mogelijk hiervoor op EU-niveau iets regelen?

Interchange Fee Verordening

Deze verordening is inmiddels geïmplementeerd. Waarom is de Tweede Kamer daar niet bij betrokken? Wat is er geregeld in Nederland in relatie tot deze verordening?

Is de Minister bereid om de ontwikkeling van de verschillende vergoedingen in Nederland de komende tijd te monitoren en de Tweede Kamer daarover te informeren?

Nummerbehoud en -portabiliteit

Er zijn of worden door verschillende instanties onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van nummerbehoud en -portabiliteit. De leden van de VVD-fractie vinden dit belangrijk, omdat overstappen naar een andere bank dan makkelijker wordt en daardoor de concurrentie makkelijker wordt. Wanneer zijn al die onderzoeken gereed (ook die voor het verbeteren van de overstapservice) en wanneer kunnen daaruit vervolgacties of stappen worden genomen? Wanneer wordt de Tweede Kamer daarover geïnformeerd?

Welke mogelijkheden biedt het opheffen van de nummerpools van de Nederlandse banken voor nummerportabiliteit, zoals voorgesteld door de leden van de fractie van de VVD in een algemeen overleg in december 2015?

Hoe kan het gebruik van aliassen (zoals telefoonnummers of e-mailadressen) daaraan bijdragen? Hoe kan dit gefaciliteerd worden? Wat zijn de mogelijkheden en wat zijn de belemmeringen?

Instant Payments

De leden van de VVD-fractie hebben altijd gepleit voor het 24/7 uitvoeren van betaaltransacties. Het is daarom goed dat de banken de handschoen hebben opgepakt en per 2019 instant payments mogelijk willen maken. Wat doet de EU op dit punt? Want het grootste knelpunt is toch TARGET2, dat op zon- en feestdagen gesloten is. In hoeverre kan hier een versnelling plaatsvinden?

Digitale identiteitsstelsels

Het MOB heeft haar zorgen geuit dat de diverse systemen eventueel niet interoperabel zijn. De Betaalvereniging en het Ministerie van BZK zijn daarover in gesprek. Hoe wordt de Tweede Kamer over de uitkomsten hiervan geïnformeerd?

Geldautomaten

Het percentage Nederlanders dat binnen vijf kilometer(hemelsbreed) van een bancaire geldautomaat wonen is fractioneel gedaald (van 99,59% naar 99,53%). Waar in het land heeft de afname plaatsgevonden? In hoeverre is er op deze plek gezorgd voor alternatieven (bijvoorbeeld extra geld pinnen in de supermarkt)? Zo nee, waarom is daar niet voor gezorgd?

Wanneer kan de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de uitkomsten van de pilot in Zeeuws-Vlaanderen?

Fraude

De fraude in het betalingsverkeer is in 2015 met 4% toegenomen. Hoeveel hiervan vindt plaats met behulp van contactloos betalen? Is het MOB ook bereid dit te monitoren?

Hoeveel van het fraudebedrag van € 17,9 miljoen is (direct) uitgekeerd aan de gedupeerden door de banken? Wat is de reden dat het resterende bedrag niet is uitgekeerd?

Overig

In mei 2016 is bekendgemaakt dat de productie en uitgifte van 500 euro biljetten in 2018 wordt beëindigd. Wat zijn daarvan de gevolgen voor het bedrijfsleven? Hoe wordt het bedrijfsleven geïnformeerd over het verdwijnen van het 500 euro biljet, zodat de gevolgen zo beperkt mogelijk zijn?

Bij sommige nieuwe aanbieders van het verwerken van betaaltransacties is het niet duidelijk bij de afschrijving wat de eindbegunstigde is. Wat kan daaraan worden gedaan?

Door de langere IBAN-nummers is het risico op het foutief invoeren van een getal aanwezig. Hoe kan hier fraude mee worden gepleegd? Wat wordt gedaan om dit te voorkomen? Welke mogelijkheden zijn er om te voorkomen dat er foutieve combinaties worden ingevoerd?

Het MOB heeft onderzoek gedaan naar het draagvlak bij consumenten voor het gebruik van betaalgegevens door banken. Hoe gaat de discussie hierover nu verder?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de rapportage Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB). Goed functionerend en toegankelijk betalingsverkeer is van groot belang en de leden van de PvdA-fractie zijn dan ook tevreden over de bijdrage die het MOB hieraan levert. Deze leden hebben een aantal vragen aangaande de privacy, de veiligheid en de toegankelijkheid van het betaalsysteem.

Ten eerste hebben de leden van de PvdA-fractie enkele vragen ten aanzien van privacy. Zo stelt de rapportage dat er een erg lage acceptatiegraad is onder Nederlanders ten aanzien van het delen van betalingsgegevens. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat banken deze data hebben verkregen op basis van hun nutsfunctie. Deze leden vragen in hoeverre er op dit moment betaaldata met derden wordt gedeeld door banken. Is het mogelijk om klanten meer inzicht te geven in de data die een bank nu bezit? Daarnaast vragen zij in hoeverre het mogelijk is om bijvoorbeeld een verbod tot het delen van deze informatie af te kondigen, wanneer door de consument geen uitdrukkelijke toestemming is gegeven. Ook stelt de rapportage dat dankzij PSD2 derde partijen zich kunnen positioneren tussen de bank en de consument. De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af welke toezichthouder hierop zal gaan toezien.

Ten aanzien van de robuustheid en de veiligheid van het betalingssysteem roept de rapportage ook nog enkele vragen op bij de leden van de PvdA-fractie. Zo vragen deze leden zich af in welke mate het MOB in overleg treedt met andere partijen zoals de AIVD of het Ministerie van Veiligheid en Justitie om te waarborgen dat het betalingssysteem beschermd blijft tegen bijvoorbeeld schadelijke DDoS-aanvallen.

Verder merken de leden van de PvdA-fractie wat betreft de veiligheid van het betalingssysteem dat er, ondanks het relatief lage aantal falsificaten in Nederland, er in de laatste drie jaar wel een enorme stijging van falsificaten waar te nemen is. Deze leden vragen of er iets te zeggen valt over mogelijke redenen hiervoor en welk percentage van deze falsificaten uit Nederland komt. Deze leden vragen hoe bijvoorbeeld wordt gedacht over het gebruik van contant geld gemaakt van polymeren in plaats van papier. Polymeren worden in toenemende mate gebruikt buiten de eurozone omwille van veiligheid en duurzaamheid. In dat licht ziet de PvdA-fractie ook de voordelen van het contactloos betalen. Het vergemakkelijkt en versnelt de betalingen van consumenten. Toch vragen deze leden zich af of het contactloos betalen tot meer veiligheidsrisico's leidt.

De ECB besloot de uitgifte van het 500 euro biljet te stoppen, de leden van de PvdA juichen dit toe. Het 500 euro biljet wordt zelden gebruikt om legaal mee te betalen en ontwikkelde zich tot internationale drugsvaluta. Is er ook overwogen de uitfasering van het 500 euro biljet aan te grijpen voor de opsporing van criminelen? Worden 500 euro biljetten die uit de omloop worden gebracht geanalyseerd op herkomst? Proberen politie en Openbaar Ministerie dit momentum aan te grijpen om witgewassen of anderszins crimineel geld op te sporen? Zo nee, waarom niet?

Ten aanzien van beschikbaarheid en toegankelijkheid van het betalingssysteem voor consumenten hebben de leden van de PvdA-fractie ook nog een aantal vragen.
De leden van de PvdA-fractie zien het als een positieve ontwikkeling dat de sector zelf initiatieven opzet om gezamenlijke geldautomaten te installeren om zo de toegankelijkheid van het betaalsysteem te waarborgen. Wel merken deze leden op dat er in de afgelopen jaren een enorme afname te zien is van het aantal bankkantoren. Deze leden vragen in hoeverre de Minister de zorg deelt dat dit ten koste gaat van met name consumenten in dunner bevolkte regio's die nog sterk afhankelijk zijn van het persoonlijke contact met een bank en welke afspraken hierover zijn gemaakt met de sector.

Ten aanzien van de toegankelijkheid voor consumenten stelt het rapport verder dat een derde van de meldingen van IBAN-discriminatie wordt veroorzaakt door discriminatie van Nederlandse IBANs in het buitenland. Kunnen de leden van de PvdA-fractie hieruit opmaken dat de andere twee derde IBAN-discriminatie betrof door Nederlandse banken of gaat het hier om een ander type IBAN-discriminatie? Ook vragen deze leden zich af hoe deze getallen zich verhouden tot de IBAN-discriminatie in andere landen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de jaarrapportage 2015 van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer en de begeleidende brief van het kabinet. De leden hebben daarover de volgende vragen.

In de eerste plaats verzoeken de leden van de SP-fractie het kabinet om voorafgaand aan het volgende algemeen overleg betalingsverkeer een appreciatie van de rapportage naar de Tweede Kamer te sturen. Het verzoek is om daarbij in te gaan op de resultaten van 2015 en de prioriteiten die gesteld zijn voor 2016 in relatie tot het kabinetsbeleid.

De leden van de SP-fractie constateren dat de bereikbaarheid van contant geld en geldautomaten, ondanks inspanningen om dit te voorkomen, opnieuw lichtelijk is gedaald. Kan het kabinet hier een verklaring voor geven, en daarbij aangeven hoeveel dorpen en woonkernen hierdoor getroffen werden, en welke? Welke initiatieven zijn er afgelopen jaar ontplooid om de bereikbaarheid van contant geld in krimpgebieden te garanderen en worden de gemaakte afspraken uit het Convenant Betalingsverkeer daarbij nagekomen? In hoeverre wordt dit proces bewaakt? Wordt er daarbij gerapporteerd aan het Ministerie van Financiën en DNB? Welke gemeenten kampen met de sterkste afname van de bereikbaarheid van contant geld? Wanneer kan de evaluatie van de pilot met geldautomaten in Zeeuws-Vlaanderen verwacht worden?

Volgens het MOB kan het gebruik van cash als toonbankbetaalmiddel in principe overgelaten worden aan de markt, maar kan bijsturen gewenst zijn, zo lezen de leden van de SP-fractie in de jaarrapportage. Kan het kabinet aangeven in welke gevallen bijsturen gewenst is en of er beleid ontwikkeld is om hieraan tegemoet te komen? Wordt er momenteel bijgestuurd in bepaalde gemeentes?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet of en hoeveel gevallen van fraude er geconstateerd zijn op het gebied van contactloos betalen, dat in opmars is. Houdt het MOB deze fraudegevallen bij?

De leden van de SP-fractie lezen in de jaarrapportage dat het MOB in het kader van het Convenant Betalingsverkeer de gezamenlijke initiatieven van banken en toonbankinstellingen steunt om zonder dwang uit te oefenen pinnen te bevorderen. De leden vragen of er in dit proces voldoende ruimte blijft bestaan voor burgers die liever met contant geld betalen en op welke wijze dit gegarandeerd wordt.

De leden van de SP-fractie vragen of en welke risico's er verbonden zijn aan instant payments.

Kan het kabinet aangeven wanneer het onderzoek van het MOB naar het gebruik van betaalgegevens van klanten verwacht kan worden, zo vragen de leden van de SP-fractie.

De leden van de SP-fractie schrikken van het feit dat de fraude in het betalingsverkeer met 4% is toegenomen. Deze leden vragen welke stappen het kabinet gaat nemen om ervoor te zorgen dat deze fraude-toename teruggedrongen wordt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de jaarrapportage Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer 2015 en willen daar graag nog enkele vragen over stellen.
De leden van de CDA-fractie spreken hun teleurstelling uit over het feit dat het percentage Nederlanders dat binnen vijf kilometer van een geldautomaat woont in 2015 is gedaald ten opzichte van 2014. Deze leden vragen of de inspanningen die het MOB op dit gebied levert daarmee wel voldoende effect hebben, waarom kan de 100% niet behaald worden? Deze leden vragen ook naar wanneer de uitkomsten van de pilot in Zeeuws-Vlaanderen met de Kamer gedeeld wordt. Deze leden constateren dat succes gewenst is, aangezien Zeeuws-Vlaanderen het gebied in Nederland is waar relatief veel plekken zijn waar er geen nabije geldautomaat is.
In het jaarverslag lezen de leden van de CDA-fractie niet meer dat er een bezwaar bij de ACM zou zijn wanneer banken onderling afspraken maken over de plaatsing van geldautomaten. Betekent dit dat de ACM op dit punt geen bezwaar meer maakt? Indien de ACM nog wel bezwaar maakt, vanwege bijvoorbeeld concurrentiebevordering, zouden deze leden het kabinet willen verzoeken deze bezwaren weg te nemen, aangezien geldautomaten in de ogen van deze leden een nutsfunctie hebben en dat marktwerking hier een ondergeschikt belang zou moeten hebben.
De leden van de CDA-fractie spreken hun zorg uit over het toegenomen aantal aangetroffen valse biljetten. Zij vragen het kabinet naar een verklaring. Tevens vragen deze leden of het steeds uitbrengen van nieuw ontworpen bankbiljetten door Eurosysteem juist niet zorg voor meer kans voor valsemunters, omdat voor het publiek moeilijk vast te stellen is of een biljet dat anders is dan men gewend was nieuw ontworpen is door Eurosysteem of door valsemunters.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de Jaarrapportage 2015 van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer.

Naar aanleiding van het genoemde punt brengen de leden van de PVV-fractie het volgende naar voren.

Allereerst merken de leden van de PVV-fractie op dat de Nederlandse banken in 2015 hebben aangekondigd dat zij binnen vier jaar direct betalen mogelijk willen maken. De leden van de PVV-fractie steunen dit voornemen en willen weten welke nieuwe infrastructuur hiervoor nodig is. Welke concrete plannen zijn de banken voornemens te treffen en welke kosten zal dit met zich meebrengen?

Voorts merken de leden van de PVV-fractie op dat uit de «Bereikbaarheid geldautomaten 2015» gebleken is dat het percentage Nederlanders dat binnen vijf kilometer van een bancaire geldautomaat woont iets is gedaald. De leden van de PVV-fractie vragen hoe dit komt. Wilt u tevens een opsomming geven van alle gebieden waar nog geen (niet-)bancaire geldautomaten aanwezig zijn? Welke maatregelen is het kabinet voornemens te treffen ten aanzien hiervan en ziet het kabinet iets in het inzetten van een postmobiel in gebieden waar geen tot weinig (niet-) bancaire geldautomaten aanwezig zijn?

Ten slotte stellen de leden van de PVV-fractie vast dat het aantal valse biljetten in 2015 met 37 procent ten opzichte van 2014 is toegenomen. De leden van de PVV-fractie vragen hoe dit komt en welke maatregelen het kabinet voornemens is te treffen ten aanzien hiervan, mede gelet op het gegeven dat het aantal aangeboden valse biljetten fors is toegenomen.